

виклики, такі як конкуренція з боку США та Китаю, бюрократичні труднощі, різні рівні розвитку партнерів та зовнішні кризи, Європейський Союз має потенціал для подальшого розширення співпраці. Ефективна реалізація цієї політики потребує адаптації до сучасних умов, зокрема розвитку цифрових технологій і реагування на нові геополітичні виклики, що дає ЄС змогу сприяти миру, стабільності й економічному зростанню на світовій арені.

Список використаних джерел:

1. Gardini G., Malamud A. Debunking Interregionalism: Concepts, Types and Critique – With a Pan-Atlantic Focus. *Interregionalism across the Atlantic Space*, 2018. P. 15-31.
2. Kliem F. ASEAN and the EU amidst COVID-19: overcoming the self-fulfilling prophecy of realism. *Asia Eur J*, 2021. URL: <https://doi.org/10.1007/s10308-021-00604-8> (Last accessed: 07.11.2024).
3. Meunier S., Nicolaiidis K. The European Union as a Conflicted Trade Power. *Journal of European Public Policy*. 2016. No 13:6. P. 906-925.
4. Pegan A. The bureaucratic growth of the European Union. *Journal of Contemporary European Research*. 2017. T. 13. No. 2. P. 46-56.
5. Shared vision, common action: a stronger Europe. URL: https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/eugs_review_web_0.pdf (Last accessed: 07.11.2024).

Науковий керівник: **Чернишова Лариса Олексіївна**, доцент кафедри міжнародних відносин Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, кандидат економічних наук, доцент.

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА РЕСПУБЛІКИ КИТАЙ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ СТАТУСУ-КВО В ТАЙВАНСЬКІЙ ПРОТОЦІ

Галайко Богдан Юрійович

студент 2 курсу магістратури, групи 8.01.291.020.23.1,
навчально-наукового інституту міжнародних відносин
спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»

Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця

Суперництво великих держав і конфлікти між різними соціальними системами підривають західний ліберальний світовий порядок, заснований на правилах, який супроводжувався американською глобальною гегемонією у постбіполярну еру [6]. Ця монополарність змінюється утворенням більшої кількості полюсів. Проте, серед всього різноманіття у 20-ті роки 21 століття лише

дві країни мають довгостроковий потенціал для формування полюсів: Сполучені Штати, колишній демократичний гегемон, і Китай, їхній авторитарний суперник.

Тайвань є вирішальним фактором у балансі сил між США та Китаєм. Якщо США вдасться захистити Тайвань та зберегти його незалежний статус, це може закріпити роль США як гаранта безпеки в регіоні. У протилежному випадку, якщо Китай отримає контроль над Тайванем, це стане серйозним ударом по американському впливу в Азії, і *Pax Americana* зміниться на *Pax Sinica* — світовий порядок, де домінує китайська модель.

Республіка Китай також докладает зусиль для розв'язання «Тайванського питання». Розглянемо теоретичні стратегії Тайваню за концепцією Ю-Шан Ву, доктора філософії Каліфорнійського університету, що викладена в статті «*Pivot, Hedger, or Partner: Strategies of Lesser Powers Caught between Hegemons*» [7]. Якщо припустити, що G1 і G2 – дві великі держави, а L – менша держава, то політика L щодо G1 не є незалежною від політики G2. Якщо L вважає G1 сильнішою, ніж G2, то вона може врівноважити дії проти G1. Оскільки L набагато слабший за G1, L повинен шукати зовнішнього союзника. G2 як конкурент G1 є природним вибором. Однак, оскільки L слабший за G2, союз між L і G2 перетворюється на союз L зі своїм союзником. Таким чином, об'єднання L з G2 відбувається одночасно з балансуванням L проти G1. При чому L несе витрати обох стратегій. Якщо L сприймає G2 як головну загрозу, то відбудеться навпаки.

Якщо ж припустити, що G1 є більш потужним, то L може використати хеджування. Мається на увазі одночасно залучати G1 до співпраці, щоб вона перестала становити загрозу, та захищатись від потенційного нападу «союзника».

Підтвердження теорії знаходимо в промові міністра закордонних справ Тайваню Джозефа Ву, в якому він зазначив, що Тайвань не хоче війни, бо перший від неї й постраждає. Тому треба акуратно вести політику, щоб у Китаю не було жодного приводу для початку війни проти Тайваню, паралельно зміцнюючи обороноздатність острову [1]. До того ж, тайванці вчаться, на досвіді України, асиметричної стратегії, що заснована на децентралізованому військовому командуванні та невеликих мобільних підрозділах, оснащених летальною зброєю. Адже це спрацювало, стримуючи одну з найбільших армій у світі.

Для Тайваню важлива міжнародна підтримка європейських країн, США, Канади, Австралії, Японії. Усі вони говорять про свою позицію проти односторонньої зміни статус-кво силою чи примусом, що мир і стабільність у Тайванській протоці необхідні для глобальної безпеки й процвітання. Науковий співробітник Інституту національної оборони та дослідження безпеки, доктор Джух-Шян Шеу вважає, що треба уникнути «теорії доміно», якщо Україна зазнає

невдачі, це буде стимулом для Китаю розпочати вторгнення, бо дії Росії в Україні його заохотять [2].

Член Ради міжнародних відносин та експерт з питань американо-китайських відносин Девід Сакс у своїй статті "Чи відмовиться Трамп від Тайваню» досліджує ризики, з якими може стикнутися Тайвань та Азійсько-тихоокеанський регіон. Він зазначає, що зовнішньополітичні погляди Дональда Трампа, як ймовірного майбутнього президента, відображають наростаючий ізоляціонізм та критику союзників Сполучених Штатів, зокрема Тайвань [5]. Острів опиниться у складній ситуації, оскільки він покладається виключно на США у своїй обороні від Китаю. Відповідно Тайваню доведеться зміцнити партнерство з Японією, щоб захиститися.

Прагматична дипломатія є ще одним із напрямів зовнішньої політики Республіки Китай. Вона не наполягала на розгляді її як єдиного представника Китаю і не вимагала від країн припинення відносин з КНР.

Варто також звернути увагу на іншу сторону протоки, та поглянути на дії Пекіну стосовно острова. Стратегія ж КНР зосереджена, перш за все, на запобіганні де-юре незалежності Тайваню. Також присутня зацікавленість в стандартизації виконання принципу «єдиного Китаю», щоб затиснути Тайвань в його політичних можливостях.

За думкою Сі Цзіньпіна, влада Демократичної прогресивної партії дотримується сепаратистської позиції «незалежності Тайваню» та вступає в змову із зовнішніми силами, щоб постійно здійснювати провокації «незалежності». Дії демократичної влади призвели до напруженості у відносинах між протокою, поставили під загрозу мир і стабільність через Тайванську протоку, підірвали перспективи мирного возз'єднання.

Для досягнення приєднання Тайваня Китай використовує стратегію гібридної війни, тактика якої передбачає дії у сірій зоні. Спочатку, через діяльність у сірій зоні Пекін зміцнює політичні наративи, кидає виклик суверенітету, юрисдикції, адміністративним та правоохоронним можливостям Тайбея. Потім, спираючись на діяльність у сірій зоні, як «доказ», для операцій впливу в когнітивній війні, Китай надає власній аудиторії більше підстав для того, щоб відкрито кидати виклик чинному міжнародному порядку. Надалі використовується принцип «одного Китаю», Резолюція ООН 2758, або інше міжнародне право як «правова основа» для просування своїх політичних вимог в юридичній війні. В результаті такої операції впливу Китай посилює легітимність і громадську підтримку власної діяльності в сірій зоні [4].

Операції впливу на тайванців спрямовані на зниження їхньої готовності воювати, одночасно примушуючи та спонукаючи їх здатися, особливо військовий персонал та політичних діячів. Сама по собі тактика сірої зони,

можливо, не зможе реалізувати прагнення Пекіна щодо «національного возз'єднання» з Тайванем, але вона може створити більш сприятливі умови аніж звичайна війна. Спроба КНР широко переписати міжнародне право має наслідки для багатьох країн регіону. Щоб відповісти на цей виклик потрібна концептуальна система реалізації міжнародного стримування шляхом відмов і покарання в різних сферах, включаючи сіру зону, а також інформаційну, кібернетичну, космічну, військову та економічну сфери. Це допоможе встановити прозорий та універсальний моніторинг та аналіз китайських гібридних загроз.

Окрім вищезазначеної тактики, Пекін продовжує розробляти військові варіанти для непередбачених ситуацій на Тайвані, які можуть мати форму блокади острова, ракетних ударів по критичній інфраструктурі, захоплення одного чи кількох островів Тайваню або повного вторгнення. Хоча наразі КНР розглядає силу як останній засіб, у наступні роки тиск може посилитися.

Варто також розглянути вплив світової спільноти на ситуацію в Тайванській протоці. 24 жовтня Європарламент прийняв резолюцію, що підтримує Тайвань і виступає проти неправильного тлумачення резолюції ООН 2758 з боку Китаю. У резолюції було 22 пункти, серед яких було підтвердження Тайваню як ключового партнера ЄС, а також підтримка візитів до Європи нинішніх і колишніх тайванських політичних діячів.

Резолюція засудила довготривалі військові провокації Китаю проти Тайваню та нарощування військової сили, «яке змінює баланс сил в АТР». Також ЄП виступає проти «постійного спотворення» Китаєм резолюції ООН 2758 і його зусиль заблокувати участь Тайваню в багатосторонніх організаціях, підкреслюючи, що резолюція «не займає позиції щодо Тайваню»[3].

Як вже було вказано раніше, країни, які офіційно не визнають Тайвань через політику «одного Китаю», мають неофіційні, але міцні стосунки з ним, сприяючи торгівлі, культурним обмінам і обговоренню регіональної безпеки. Сполучені Штати, Японія та Австралія надають військову підтримку Тайваню, допомагають зміцнити його оборону та регіональну стабільність. Економічно, Тайвань є цінним партнером для світових лідерів у сфері технологій, що допомагає зменшити залежність острова від китайського ринку і зміцнити економіку.

Список використаних джерел:

1. Зеленюк Х. Готовність Китаю до війни, світова «вісь зла» та об'єднання з Пекіном: інтерв'ю з головою МЗС Тайваню. ТСН.ua. URL: <https://tsn.ua/exclusive/gotovnist-kitayu-do-viyni-svitova-vis-vis-zla-ta-ob-yednannya-z-pekinom-interv-yu-z-golovoyu-mzs-tayvanyu-2490940.html> (дата звернення: 30.10.2024).

2. Зеленюк Х. «Сталінград» для Китаю: вплив Путіна на Сі Цзіньпіна та майбутня війна Пекіна – інтерв'ю з тайванським експертом. TCH.ua. URL: <https://tsn.ua/exclusive/stalingrad-dlya-kitayu-vpliv-putina-na-si-czinpina-ta-maybutnya-viyna-pekina-interv-yu-z-tayvanskim-ekspertom-2490055.html> (дата звернення: 01.11.2024).
3. Everington K. European Parliament denounces China's use of UN 2758 against Taiwan. Taiwan News. URL: <https://www.taiwannews.com.tw/news/5958398> (date of access: 02.11.2024).
4. Lee S.-F. Decoding Beijing's Gray Zone Tactics: China Coast Guard Activities and the Redefinition of Conflict in the Taiwan Strait | Global Taiwan Institute. Global Taiwan Institute. URL: <https://globaltaiwan.org/2024/03/decoding-beijings-gray-zone-tactics-china-coast-guard-activities-and-the-redefinition-of-conflict-in-the-taiwan-strait/> (date of access: 03.11.2024).
5. Sacks D. Would Trump abandon Taiwan?. East Asia Forum. URL: <https://eastasiaforum.org/2024/10/14/would-trump-abandon-taiwan/> (date of access: 31.10.2024).
6. Subotin A. Post-Bipolar Structure of the International System. Mediaforum: Analytics, Forecasts, Information Management. 2019. No. 7. P. 155–174. URL: <https://doi.org/10.31861/mediaforum.2019.7.155-174> (date of access: 28.10.2024).
7. Wu Y.-S. Pivot, Hedger, or Partner: Strategies of Lesser Powers Caught between Hegemons. Taiwan and China: Fitful Embrace / ed. by L. Dittmer. Berkeley, 2017. P. 197–220. URL: <https://www.jstor.org/stable/10.1525/j.ctt1w76wpm.14?seq=3>.

Науковий керівник: Романюк Олександр Іванович, професор кафедри міжнародних відносин і політичної філософії Харківського національного економічного університету імені С. Кузнеця, доктор політичних наук, професор.

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ БОРОТЬБИ ЗА ЗАХИСТ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ

Гур'єва Анастасія Сергіївна,
студентка 3-го курсу групи УМВ-31 ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
anastasii.hurieva@student.karazin.ua

На сьогодні роль дипломатії як інструменту для захисту національних інтересів держави не можливо переоцінити. Сучасний світ пронизаний численною кількістю викликів: збройними конфліктами, інформаційними війнами, зміною клімату, міграційними процесами тощо. Також вагомим